

Otevřená obžaloba komunismu v polském filmu: rok Solidarity

Období komunistické totalitní vlády ve střední a východní Evropě, včetně zločinů represivních složek této moci a katastrofálních dopadů na život a morálku obyvatelstva, bylo filmovým médiem otevřeně reflektováno jen velmi málo. Do pádu železné opony tomu bránila cenzura, resp. autocenzura (a v rámci „oblev“ v různých státech se tedy nejvíce dařilo více či méně krotkým alegoriím a různě zašifrovaným sdělením, které byly sice tehdejšímu divákovi srozumitelné, pro dnešní mladé lidi však tomu tak mnohdy není). Snahy o zachycení života v komunismu realizované po roce 1989 vyšly bohužel – pokud jde o pravdivé zachycení míry beznaděje a zoufalství, kterou tento režim vyvolal – také často naprázdno: většinová společnost se vesměs nechtěla vracet k temnému období svých dějin, u vlastních tvůrců chyběl pocit aktuální potřeby takovýchto sdělení. U pozdějších reflexí dochází zase k jinému typu zkreslení: v rámci „diváckosti“ se předkládají spíše příběhy schematické a v konkrétních detailech velmi nepřesné (Životy těch druhých).

Z tohoto pohledu zcela výjimečnou dobou pro filmovou tvorbu, která si před zločiny komunismu nebere žádné servítky, byl rok 1981 v Polsku, těsně před vyhlášením stanného práva. Maximální utlumení cenzury stejně jako touha vlastní tvorbou napomoci snahám Solidarity dala vzniknout mimořádným dílům, které dnes více než jiné dokážou přiblížit skutečnou tvář života v komunistické totalitě. Mnoho z těchto filmů však byla zakázána a k divákům se dostala až na začátku 90. let, ve změněné politické situaci, kdy se – zvláště v českém prostředí – jen mihla v kinech, bez velkého diváckého i kritického zájmu. Cílem malého filmového festivalu je tato díla ‘znovu české veřejnosti představit.

Tento projekt by se neobešel bez ideové i materiální podpory Městské části Praha 3. „U příležitosti dvacátého výročí pádu totality chceme lidem uměleckou formou připomenout marasmus komunismu,“ uvedl žižkovský radní Daniel Reisiegel.

POLSKÝ FILM PROTI TOTALITĚ

2. – 4. 10. 2009 Kino Aero

PROGRAM

Pátek 2. 10.

18:00 Náhoda (Przypadek, Krzysztof Kieslowski / 1981)

20:30 Oficiální zahájení přehlídky

úvod Mgr. Petra Kopala

(Ústav pro studium totalitních režimů)

Člověk ze železa (Człowiek z żelaza, Andrzej Wajda / 1981)

Sobota 3. 10.

17:30 Člověk z mramoru (Człowiek z marmuru, Andrzej Wajda / 1977)

20:15 Výslech (Przesłuchanie, Ryszard Bugajski / 1982)

22:30 Válka světů – příští století (Wojna światów - następnego stulecia, Piotr Szulkin / 1981)

Neděle 4. 10.

18:00 Trauma (Dreszcze, Wojciech Marczewski / 1981)

20:30 Osamocená žena (Kobieta samotna, Agnieszka Holland / 1981)

Vstupné na všechny projekce je 60 Kč. Předprodej vstupenek na pokladně kina Aero a Světozor. Rezervace vstupenek na www.kinoaero.cz nebo Po–Pá 10–17 h na čísle +420 608 33 00 88.

www.kinoaero.cz

Kino Aero, Biskupcova 31, Praha 3

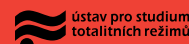
Pořádají:

Kino Aero a Městská část Praha 3

Spolupořádají:

MČ P3

Mediační partneři:

POLSKÝ FILM PROTI TOTALITĚ

2. – 4. 10. 2009 Kino Aero

/ Krzysztof Kieslowski / Andrzej Wajda / Ryszard Bugajski /
/ Piotr Szulkin / Wojciech Marczewski / Agnieszka Holland /

www.kinoaero.cz

Kino Aero, Biskupcova 31, Praha 3

Člověk z mramoru

Czlowiek z marmuru, Andrzej Wajda, Polsko 1977 | 150 minut, polská verze, české titulky

Studentka filmové školy se v rámci práce na své diplomové práci pustí do odhalování skutečného života dělnického hrdiny a úderníka z 50. let, který figuruje v glorifikujícím dokumentu. Podle dělníka byla tehdy vytvořena mramorová socha, která se pro mladou režisérku postupně přetavuje ve skutečného člověka, ve stylu filmu Občan Kane postupně kontaktuje pamětníky dělníkova osudu a odkryje zasuté zločiny padesátých let včetně zinscenovaných procesů. Poslední záběr gdaňské loděnice a smrt tří dělníků anticipuje Wajdův další snímek - Člověk ze železa.

Člověk ze železa

Czlowiek z zelaza, Andrzej Wajda, Polsko 1981 | 153 minut, polská verze, české titulky

Stávka v Gdaňských loděnicích a vznik polského uskupení Solidarita jsou jedním z tématů nepřímého pokračování předchozího Wajdova filmu Člověk z mramoru - reportér Winkel dostává na podzim roku 1980 za úkol natočit reportáž o vedoucím stávky Macieku Tomczykovi, postupně si ale začíná uvědomovat, že má sloužit pouze ke kompromitaci portretovaného... Wajda rychle zareagoval na situaci v Gdaňsku a celý neobyčejně autentický film natočil přímo v centru stávky s použitím dokumentárních metod.

Náhoda

Przypadek, Krzysztof Kieslowski, Polsko 1981 | 122 minut, polská verze, české titulky

Zdánlivě banální dobíhání odjíždějícího vlaku má pro mladého studenta medicíny Witeka (Boguslaw Linda) mnohem větší význam, než by si dovedl představit. Odvíjí se od něj jeho tři možné životy - může se stát aktivním komunistou, zapáleným disidentem nebo praktickým lékařem ubíjeným šedí sedmdesátých let. Režisér Kieslowski se zaměřuje na úlohu náhody v celém lidském životě, zejména pak odhaluje bolestnou nemožnost jakékoli morální volby v marasmu nemorální společnosti socialistického Polska ve letech 1978 - 81.

Osamocená žena

Kobieta samotna, Agnieszka Holland, Polsko 1981 | 93 minut, polská verze, české titulky

Trýznivá studie současné polské reality byla posledním filmem významné polské autorky Agnieszky Holland, význačné představitelky „kinematografie kina morálního neklidu“ (jako herečka se také objevila ve filmu Výslech), než ji stanné právo donutilo emigrovat do Paříže.

Trauma

Dreszcze, Wojciech Marczewski, Polsko 1981 | 106 minut, polská verze, české titulky

Příběh citlivého třináctiletého chlapce, který se navzdory zatčení svého otce v období politických perzekucí dostane do celostátního pionýrského tábora a tady podlehne soustředěnému nátlaku ideologického „školení“, je nesmírně působivou obžalobou systému demagogické totality. Originální a přesvědčivé postižení mechanismů moci a jejich důsledků zařazuje Marczewského film mezi výjimečná díla, neztrácející ani v dnešní době nic na svých hodnotách.

Válka světů – příští století

Wojna swiatów - nastepne stulecie, Piotr Szulkin, Polsko 1981 | 96 minut, polská verze, české titulky

Předloha H. G. Wellse o mimozemské invazi na Zemi posloužila režisérovi Piotru Szulkinovi spíše jako prostředek k vykreslení depresivního života v totalitním státě, v němž je „občan“ naprosto ovládnán státní mašinerií, jež ke svému cíli používá vše - zejména pak média. Přestože jde vlastně o sci-fi, ve které probíhá obyčejným lidem skrytá invaze mimozemšťanů, snímek spíše nepřímo vypovídá o době vzniku, polské stávce v Gdaňských loděnicích, stanném právu a celkové společenské nejistotě.

Výslech

Przesluchanie, Ryszard Bugajski, Polsko 1982 | 118 minut, polská verze, české titulky

Lehkomyslná kabaretní zpěvačka se v padesátých letech minulého století dostává do nelidské a nekompromisní mašinerie politických procesů, v nichž zdánlivě nemá šanci na úspěch. Statečně vzdoruje výslechům, vydírání, týrání a ponižování - snaží se nenechat si degradovat vlastní osobnost. Režisér Bugajski, který rok po natočení snímku emigroval do Kanady, dokázal v rámci uzavřeného prostoru skvěle načrtnout charaktery mučitelů a jejich obětí a vytvořil jeden z nejvýznamnějších antikomunistických polských filmů.